

Література

1. Глухов Михаил Михайлович. Медоносные растения / М.М. Глухов. – изд. 7-е, перераб. и доп. – М.: Колос, 1974. – 348 с.
2. Довідник пасічника / В.П.Поліщук, В.А. Гайдар, М.І. Чергик [та ін.]; за ред. А. Кучерук. – К.: Урожай, 1990. – 302 с.
3. Леонід Іванович Бондарчук. Атлас медоносних рослин України / Л.І. Бондарчук, Т.Д. Соломаха, А.М. Ілляш [та ін.]; за ред. Р.Ф. Клименко. – К.: Урожай, 1993. – 250 с.
4. Шеметков М.Ф. Медоносные растения / М.Ф. Шеметков, Е.Т. Клименкова – Минск: Урожай, 1964. – 276 с.

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ПАРКУ «ПЕРЕМОГИ» СМТ. НОВІ САНЖАРИ (ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ)

Панасенко Т.В., Гужва А.М.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Одним із основних елементів благоустрою населених пунктів є паркові насадження, які представляють вагомий культурно-історичний, пізнавально-виховний, науковий, санітарно-екологічний, художньо-естетичний інтерес. На території Полтавської області цінні парки охороняються в «колекційному блоці» природно-заповідної мережі (1 – дендропарк, 18 – парків-пам'яток садово-паркового мистецтва та 9 – пам'ятки природи) [1]. Таким об'єктом є парк «Перемоги» – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення, який призначений для відпочинку та проведення активного дозвілля жителів і гостей селища.

Парк розташований на правому березі р. Ворскла селища Нові Санжари Полтавської області та займає площу 3,4 гектара. Територія переважно рівнинна. Залежно від особливостей просторової організації насаджень парк можна віднести до напіввідкритих, оскільки на його території поєднуються відкриті ділянки з високим деревостоєм.

Парк був закладений у 1870-1880 роках адвокатом із Петербурга Перцовичем, який мав у Нових Санжарах літній дерев'яний будинок для відпочинку. Крім того, на території парку розміщувалася конюшня, де приймали екіпажі коней гостей. Паркові насадження гармонійно прикрашали мармурові скульптури (на зразок тих, які були у Петербурзі). Поливна система з мармуру дозволила виростити цінні деревні рослини, декоративність яких приваблювала в усі пори року. Біля будинку адвоката були розбиті квітники, які прикрашались художніми вазами та насадженими кущами бузку.

Після революції скульптури були вивезені, приміщення розбите, яке пізніше було реконструйоване під будинок культури селища. За час існування парку «Перемоги» видова різноманітність деревних видів постійно змінювалася.

Рішенням Полтавського облвиконкому №329 від 22.07.1969 року парк оголошено ботанічною пам'яткою природи місцевого значення. У 1973 році, на честь 30-ї річниці визволення районного центру, селища Нові Санжари, від німецько-фашистських загарбників, згідно з рішенням Новосанжарської селищної ради, парку відпочинку присвоєно назву «Парк Перемоги». Саме в цей день парк переданий районному центру культури і дозвілля. Охоронне зобов'язання, видане Міністерством екології та природних ресурсів України Державним управлінням екоресурсів у Полтавській

області, покладене на директора районного центру культури і дозвілля – Олександра Вікторовича Торбіна.

Сучасний видовий склад дендрофлори парку налічує понад 20 видів деревних рослин. Основу деревостану насаджень формують як аборигенні види (*Quercus robur* L., *Acer platanoides* L., *Acer pseudoplatanus* L., *Populus tremula* L., *Tilia cordata* Mill., *Fraxinus excelsior* L., *Ulmus glabra* Huds.), так й інтродуковані (*Betula pendula* Roth., *Aesculus hippocastanicum* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Populus italica* Moench, *Acer campestre* L. та ін.). Серед хвойних видів на території парку виявлено два види (*Pinus sylvestris* L., *Picea abies* (L.) Karsten), які представлені у парку лише окремими групами, але значно підвищують декоративність насаджень.

Культурно-історичну та наукову цінність парку підвищують вікові дерева *Quercus robur* L. та *Ulmus glabra* Huds, яким більше 90 років.

У трав'янистому покриві виявлено такі види як *Viola odorata* L., *Scilla bifolia* L., *Ficaria verna* Huds., *Pulmonaria obscura* Dum., *Corydalis cava* L., *Alliaria petiolata* (Bieb.) Cavara et Grande, *Geum urbanum* L., *Lamium album* L. та ін.

Територію парку умовно можна поділити на центральну площу, де проходять різноманітні міські заходи, дитячий майданчик та основну частину, де, зокрема, і сконцентровані деревні насадження. Центральний вхід до парку розпочинається збудованою в 2010 році аркою. Зліва від арки розміщена скульптура погруддя Т.Г.Шевченка, яка оточена груповими насадженнями *Aesculus hippocastanicum* L. та *Acer platanoides* L., а неподалік висаджено ряд молодих дерев *Picea abies* (L.) Karsten. З обох боків центральної алеї розмішені садово-паркові лави. Ця частина парку є найбільш відкритою, оскільки після часткової реконструкції залишилися поодинокі старі дерева, а молоді насадження ще не набули значних розмірів. Далі, справа від головної доріжки, знаходиться пам'ятник воїнам інтернаціоналістам, навколо якого зростають такі види дерев, як *Betula pendula* Roth., *Acer platanoides* L., *Aesculus hippocastanicum* L., *Ulmus glabra* Huds. Поступово головна алея галузитися і закінчується оглядовою площею. Вглиб парку щільність дерев починає зростати. Чітко видно, що раніше дерева були висаджені рівними рядами, проте з часом проводилася вирубка і старі особини поступово замінювалися молодими, тому зараз ряди не чітко простежуються [2].

Таким чином, парк «Перемоги» відіграє надзвичайно важливу роль в поліпшенні озеленення селища Нові Санжари. За свою досить довгу історію парк не одноразово зазнавав реконструкції, проте її заходи були спрямовані переважно на архітектурну його складову. Тривалий час деревні насадження залишались без належного догляду, не поновлювався їх видовий склад. На сьогодні уже проведено багато заходів із благоустрою парку з метою підвищення естетичної цінності та забезпечення високого рівня його функціонування. Зокрема, у парку проводяться роботи з формування молодих насаджень навколо головного входу та алеї, що веде до центральної сцени, систематично здійснюється вирубка старих пошкоджених дерев. На відкритій ділянці розбудовано дитячий майданчик, поповнено кількість паркових лав та урн, оформлено оглядовий майданчик.

Література

1. Байрак О.М. Парки Полтавщини / Байрак О.М., Самородов В.М., Панасенко Т.В. – Полтава: Верстка, 2007. – 276 с.

2. Жаботинський П.М. Новосанжарщина. Історичний довідник / Петро Михайлович Жаботинський. – Полтава: ПФ «Форміка», 2006. – 184 с.